

VSNU
vereniging van universiteiten
association of universities
THE NETHERLANDS

Datum
10 december 2015

Ons kenmerk
VSNU 15/344 U

Doorkiesnummer

Onderwerp
Lerarenopleidingen

Uw kenmerk

F. 11-11

Aan de Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap
Mevrouw dr. M. Bussemaker
Postbus 16375
2500 BJ DEN HAAG

Geachte mevrouw Bussemaker,

De universiteiten hebben de gezamenlijke ambitie om meer en beter opgeleide academische leraren op te leiden. Universiteiten hebben van oudsher een maatschappelijke verantwoordelijkheid voor het opleiden van onder meer artsen, rechters, advocaten en leraren. Deze laatste, de beroepsgroep van leraren, komt de laatste jaren steeds prominenter naar voren. Voornamelijk het voortgezet onderwijs kent een grote vraag aan universitair geschoolde docenten, in het bijzonder in de talen en bèta- en techniekvakken.

De verantwoordelijkheid van de universiteiten voor de leraren komt vooral tot uiting in de universitaire lerarenopleidingen: de educatieve masteropleidingen. De universiteiten zijn van mening dat het aantal academici voor de klas sterk moet toenemen. Dat is in het belang van de kwaliteit van het onderwijs, maar ook van de universiteiten zelf: de aansluiting tussen met name het vwo en de universiteiten kan daardoor immers versterkt worden.

In 2013 presenteerde de VSNU daarom haar Actieplan Leraren. In dit actieplan stellen de universiteiten, zowel individueel als collectief, het opleiden van academische leraren centraal. Primair vanuit hun maatschappelijke verantwoordelijkheid om voldoende en goede leraren af te leveren. Maar ook om het niveau van de toekomstige instroom van studenten vanuit het voortgezet onderwijs veilig te stellen.

Het vergroten van maatwerk en flexibiliteit in het aanbod van lerarenopleidingen voor het voortgezet onderwijs is een van de onderdelen van dit plan. Het afgelopen jaar heeft de VSNU in dat kader met verschillende stakeholders, zowel binnen de eigen sector als daarbuiten (zoals de VO-raad), gesproken over een nieuwe inrichting van de universitaire lerarenopleidingen. Ook met OCW hebben we daar op intensieve en constructieve wijze het gesprek over gevoerd. We delen de ambitie om meer en beter academisch opgeleide docenten op te leiden en trekken daar graag samen in op.

In deze brief licht ik de plannen toe, waarbij ik de verschillende onderdelen langsliep: de tweejarige educatieve master, de academische postgraduate lerarenopleidingen en de educatieve minor.

Inzet op tweejarige educatieve masters

Momenteel bieden de meeste niet-technische universiteiten éénjarige lerarenopleidingen aan, waarvoor eerst een vakmaster gevolgd moet worden. In deze master-na-masterconstructie doen studenten twee keer een 'masterproef': eenmaal voor de vakmaster en eenmaal voor de lerarenopleiding. In een tweejarige educatieve master hoeft dat maar één keer aangezien er ook maar één masterdiploma wordt afgegeven. Op deze manier is er meer ruimte voor de (vak)didactische component van de lerarenopleiding en voor integratie van vakinhoudelijke en beroepsopleidingscomponenten. De wetenschappelijke en beroepsgerichte onderdelen van een universitaire lerarenopleiding zijn daarmee beter in balans.

Enkele universiteiten werken al met de tweejarige educatieve masters, zoals de technische universiteiten, de Universiteit Utrecht en de Rijksuniversiteit Groningen. Verschillende andere universiteiten, zoals de Universiteit van Amsterdam, de Vrije Universiteit Amsterdam en de Universiteit Leiden, hebben aangegeven snel te willen starten met tweejarige educatieve masters. Niet alle universiteiten beschikken echter over het benodigde CROHO-label om tweejarige educatieve masters aan te bieden. Mede in overleg met en met ondersteuning van OCW is met de Commissie Doelmatigheid Hoger Onderwijs (CDHO) en de Nederlands-Vlaamse Accreditatieorganisatie (NVAO) afgesproken dat zij meewerken aan een zo planningsneutraal mogelijke invoering van de tweejarige educatieve master per studiejaar 2016/2017. Het gaat hier onder andere om een interuniversitaire tweejarige educatieve master Duits, een vak waarvoor een evident tekort aan docenten is (zie: www.tochleraarduits.nl).

Pilot met academische postgraduate lerarenopleidingen

De flexibel en modulair opgebouwde postgraduate lerarenopleiding van een jaar is gericht op afgestudeerden met een vakmasteropleiding en (zij)instromers die niet meteen na de bachelor de keuze maken voor het onderwijs. Ook deze zijinstromers hebben in principe reeds een master direct gerelateerd aan een 'schoolvak' op zak. Dit postgraduate traject zal voor een belangrijk deel, ongeveer de helft van de opleiding, bestaan uit het begeleid leren in de praktijk, met de mogelijkheid om dit flexibel in te richten in de tijd. Door dit laatste kan halverwege de beperkte tweedegraadsbevoegdheid worden behaald. Deze is gekoppeld aan de educatieve minor, die binnenkort na de bachelor gevolgd kan worden en die dan geïntegreerd kan worden in de postgraduate opleiding. Het brengt een brede waaier van nu bestaande varianten (bijvoorbeeld Eerst de Klas en het Onderwijstraineeship) onder één noemer en geeft de mogelijkheid een deel van de opleiding tijdens de eerste drie beroepsjaren te laten plaatsvinden. Dat maakt een inhoudelijk beter leerresultaat mogelijk: verdiepend onderwijs, nadat de beginnersproblemen overwonnen zijn. Op deze wijze worden naar verwachting de kwaliteit en de tevredenheid van studenten verhoogd, waardoor de aantrekkelijkheid van de opleidingen toeneemt.

Het voorstel is om een pilot te ontwikkelen: universiteiten die mee willen doen maken voor vijf jaar hun eenjarige lerarenopleiding slapend en gaan over op een postgraduate opleiding op universitair niveau. Na vijf jaar vindt een evaluatie plaats en wordt bekeken of deze constructie leidt tot de gewenste effecten: meer instroom, een hogere kwaliteit en meer tevredenheid bij studenten.

Op dit moment hebben de volgende universiteiten aangegeven interesse te hebben in deelname aan deze pilot: de Universiteit Utrecht, de Vrije Universiteit Amsterdam, Tilburg University en de Universiteit van Amsterdam. Andere universiteiten (de Universiteit Leiden en de Rijksuniversiteit Groningen) hebben aangegeven op termijn mogelijk interesse te hebben in deelname. Met de technische universiteiten, die hun lerarenopleidingen gezamenlijk - in 3TU-verband - aanbieden, wordt nog gesproken over deelname aan de pilot.

De postgraduate opleiding komt in de plaats van de eenjarige universitaire lerarenopleiding en wordt naast de tweejarige educatieve master aangeboden. Verschillende zaken dienen hiertoe nog te worden uitgewerkt, waaronder de kwaliteitszorg voor deze postgraduate opleidingen en de eerstegraadsbevoegdheid die behaald moet worden na afronding van deze opleiding. Hierover is de VSNU in gesprek met de NVAO en OCW. We hebben begrepen dat voor het behalen van de bevoegdheid mogelijk een wetswijziging nodig is. Wij vragen u om hierover snel uitsluitsel te geven, zodat de universiteiten die dat willen zo snel mogelijk kunnen starten met het aanbieden van deze opleidingen.

OCW heeft eerder laten weten de postgraduate opleiding op dezelfde wijze te willen bekostigen als de lerarenopleidingen in de vorm van eenjarige masteropleidingen. We zijn erg blij dat het ministerie zo constructief heeft meegedacht over het financiële kader voor deze opleidingen. Publieke financiering van postgraduate opleidingen is niet gebruikelijk, maar naar onze overtuiging, en gelukkig ook die van u, in dit geval zeker gerechtvaardigd.

De educatieve minor

Gedurende de periode 2016-2019 loopt er een experiment met de educatieve minor na de bachelor in het kader van de experimenteerregeling flexibilisering hoger onderwijs. Dat betekent dat studenten ook na afronding van hun bachelor of master een educatieve minor kunnen volgen waarmee ze een beperkte tweedegraadsbevoegdheid kunnen behalen. Met die bevoegdheid kunnen zij lesgeven in de theoretische leerweg van het vmbo (vmbo-tl) en de eerste drie leerjaren van havo en vwo. Dit geeft hun de kans om laagdrempelig kennis te maken met het beroep van leraar. De ambitie is dat deze studenten zo veel mogelijk doorstromen naar/instromen in een tweejarige educatieve master of postgraduate lerarenopleiding voor een eerstegraadsbevoegdheid. Binnen deze opleidingen komen ze in aanmerking voor vrijstellingen op basis van het behalen van de educatieve minor. Na de experimenteerperiode wordt de bekostiging van de educatieve minoren onderdeel van de standaardbekostiging op studentenaantallen, mits het experiment wordt voortgezet in een definitieve regeling.

Voor het kunnen starten van de opleiding moet nog een algemene maatregel van bestuur worden gerealiseerd. We hopen dat dit snel gebeurt zodat we hiermee aan de slag kunnen.

VSNU
vereniging van universiteiten
association of universities
THE NETHERLANDS

Tot slot

Ik heb u via deze weg op de hoogte willen brengen van de laatste stand van zaken ten aanzien van de inrichting van de universitaire lerarenopleidingen. Ook de komende tijd trekken we graag samen op met OCW in het realiseren van onze gezamenlijke ambities ten aanzien van de leraren.

Met vriendelijke groeten,

**Dr. K.L.L.M. Dittrich
Voorzitter**